

Nr 179

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående organiserande av en svensk FN-styrka.

(1:a avd.)

I propositionen nr 198 har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 5 november 1956, föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att enligt i förenämnda statsrådsprotokoll angivna riktlinjer organisera en svensk militär kontingent, avsedd att ingå i en FN-styrka med uppgift att trygga och övervaka fientligheternas upphörande i Främre Orienten, dels till Kostnader för organiserande av en svensk FN-styrka å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1956/57 under fjärde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 10 miljoner kronor, dels ock bemyndiga Kungl. Maj:t att, i enlighet med vad i samma statsrådsprotokoll anförts, anlita anslaget till oförutsedda utgifter för täckande av kostnader för den svenska FN-styrkans verksamhet.

I det kritiska läge, som uppkommit i Främre Orienten genom att Israels krigsmakt nyligen trängt in på egyptiskt territorium och även brittisk-franska militärstyrkor inlett operationer därstädes, antog FN:s generalförsamling den 2 november 1956 en av bl. a. Sverige stödd resolution, vari alla i stridigheterna invecklade parter enträget uppfordrades att överenskomma om omedelbart upphörande av fientligheterna. I resolutionen uttalades vidare bl. a., att generalförsamlingen uppfordrade parterna i 1949 års israelisk-arabiska stilleståndsavtal att omedelbart draga tillbaka alla styrkor bakom vapenstilleståndslinjerna samt krävde att, sedan fientligheterna inställts, åtgärder skulle vidtagas för att öppna Suez-kanalen och återställa tryggad frihet för sjöfarten. I en den 4 november 1956 av generalförsamlingen antagen resolution anmodades generalsekreteraren att framlägga en plan för upprättande, med samtycke av berörda nationer, av en internationell FN-styrka för att trygga och övervaka fientligheternas upphörande i enlighet med bestämmelserna i resolutionen den 2 november 1956. Enligt resolution den 5 november 1956 upprättade generalförsamlingen vidare ett kommando för den internationella styrkan samt utnämnde den kanadensiske generalmajoren E. L. M. Burns till chef för kommandot. I den sistnämnda resolutionen bemyndigades vidare chefen för kommandot bl. a. att, i samråd med generalsekreteraren, företaga rekrytering av officerare direkt från olika medlemsstater, dock icke från sådana som är ständiga medlemmar av säkerhetsrådet.

Den svenska regeringen har från FN:s generalsekreterare erhållit förfrågan om Sverige är villigt att med en militär kontingent delta i den tilltänkta internationella styrkan.

Sverige synes i enlighet med sina förpliktelser som medlem i FN icke böra undandraga sig att medverka till upprättandet av en internationell vaktstyrka för att trygga och övervaka att fientligheterna i Främre Orienten upphör. I överensstämmelse med denna uppfattning har Kungl. Maj:t förut denna dag beslutat svara generalsekreteraren, att den svenska regeringen i princip är beredd att medverka till upprättande av en svensk militär kontingent, avsedd att ingå i de berörda internationella styrkorna. I svaret framhålls att regeringen förutsätter, att styrkornas uppdrag är begränsat till det i resolutionerna den 4 och 5 november 1956 angivna syftet och icke innefattar en vakthållning inom området under obestämd tid eller i avvaktan på att de politiska frågor, som berör området, erhåller sin lösning. Regeringen utgår vidare från att svensk trupp icke skall stationeras på utländskt territorium utan vederbörande stats samtycke och räknar med att kostnaderna till väsentlig del skall bäras av FN enligt särskild överenskommelse, som bör träffas härom med FN.

Med hänsyn till ärendets brådskande natur har i olika hänseenden utlömnande uppgifter ännu icke erhållits från FN:s sekretariat. Sålunda föreligger exempelvis icke fullständiga uppgifter angående önskad storlek, sammansättning, beväpning och övrig utrustning av förbandet.

Den svenska kontingent som kan komma i fråga för detta ändamål torde, såvitt nu kan bedömas, böra omfatta en reducerad bataljon.

Det synes icke böra ifrågakomma, att personal tvångsvis uttages för tjänstgöring i den svenska styrkan, utan rekrytering bör ske helt på frivillig väg.

Såsom framgår av det anförda förutsättes, att särskild överenskommelse med FN skall träffas angående bestridande av kostnaderna för den svenska styrkan. I avvaktan på sådan överenskommelse torde kostnaderna för uppsättandet av kontingenten och för verksamheten helt få bestridas av statsmedel. Departementschefen förutsätter att utrustning får ske från försvarets förråd.

Beräkningen av kostnaderna måste av förut antydda skäl bli synnerligen approximativ. Av stor betydelse för kostnadernas storlek är givetvis den tid, som uppdraget kan komma att räkna. Vid anslagsberäkningarna utgår departementschefen emellertid från att kontingentens verksamhet kommer att omfatta en tidrymd av sex månader. Departementschefen räknar med att ett belopp av 10 miljoner kronor är erforderligt för ändamålet. Departementschefen har därvid utgått från att personalen kommer att tillerkännas förmåner i huvudsaklig överensstämmelse med dem, som enligt beslut av Kungl. Maj:t gällt för de svenska repatrierings- och övervakningskontingenterna i Korea. Anslaget bör lämpligen anvisas som reservationsanslag under fjärde huvudtiteln och benämnas Kostnader för organiserande av en svensk FN-styrka. Med hänsyn till de många osäkra faktorer, som vidlåder anslagsberäkningarna, torde Kungl. Maj:t böra bemyndigas att, därest

så visar sig nödvändigt, få bestrida överskjutande kostnader med anlitan-
de av anslaget till oförutsedda utgifter. I den mån så sker bör förhållandet
senare anmälas för riksdagen.

Kungl. Maj:t torde böra bemyndigas att utfärda de bestämmelser av olika
slag, som kan erfordras för organiserandet av kontingenten och dennas
verksamhet.

Förberedelser för organiserande av styrkan bör emellertid vidtagas ome-
delbart så att den kan sättas in så snart förutsättningar därför föreligger.
Kungl. Maj:t synes böra utfärda härför erforderliga bestämmelser utan att
riksdagens beslut avvaktas. Departementschefen avser därför att senare
denna dag hemställa att överbefälhavaren erhåller uppdrag att organisera
styrkan och att Kungl. Maj:t i anslutning härtill meddelar erforderliga be-
stämmelser för verksamheten.

Utskottet tillstyrker, att en svensk militär kontingent, omfattande en re-
ducerad bataljon, organiseras för att ingå i en FN-styrka med uppgift att
trygga och övervaka fientligheternas upphörande i Främre Orienten. Kon-
tingenten avses skola rekryteras på frivillighetens väg. Vad departements-
chefen anfört i fråga om riktlinjerna för kontingentens användning m. m.
har icke givit utskottet anledning till erinran.

I likhet med departementschefen förutsätter utskottet, att särskild över-
enskommelse med FN skall träffas angående bestridandet av kostnaderna för
den svenska styrkan. I avvaktan på sådan överenskommelse synas kostna-
derna för den svenska kontingenten, som approximativt beräknats till 10
miljoner kronor, böra gäldas av statsmedel. Utskottet tillstyrker, att ett an-
slag av nämnda storlek anvisas av riksdagen och har icke något att erinra
mot att Kungl. Maj:t bemyndigas att, därest så visar sig nödvändigt, få be-
strida överskjutande kostnader med anlitan- de av anslaget till oförutsedda
utgifter.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att enligt i statsrådsproto-
kollet över försvarsärenden för den 5 november 1956 an-
givna riktlinjer organisera en svensk militär kontingent, av-
sedd att ingå i en FN-styrka med uppgift att trygga och
övervaka fientligheternas upphörande i Främre Orienten;

b) till *Kostnader för organiserande av en svensk FN-
styrka* å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1956/57
under fjärde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 10
miljoner kronor;

c) bemyndiga Kungl. Maj:t att, i enlighet med vad i för-
berörda statsrådsprotokoll anförts, anlita anslaget till oför-
utsedda utgifter för täckande av kostnader för den svenska
FN-styrkans verksamhet.

Utskottet får vidare hemställa, att förevarande ärende måtte företagas till avgörande efter allenast en bordläggning.

Stockholm den 12 november 1956

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet ha närvarit

från f ö r s t a kammaren: herrar Karl Andersson, Gustaf Karlsson, Leander, Näsgård, fröken Andersson, herrar Gustaf Andersson, Birger Andersson, Lodenius, Holmqvist, Axel Andersson och Aastrup; samt

från a n d r a kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Ward, Andersson i Malmö, Åkerström, Rubbestad, fröken Elmén, herrar Petterson i Degerfors, Andersson i Mölndal, Nihlfors, Persson i Växjö, Löfroth, Hjalmarsson, Svensson i Stenkyrka, Blidfors och Helén.